

TAPIO

Lajien uhanalaisuusluokitus ja meneillään olevat talousmetsien monimuotoisuuden edistämisen hankkeet

Metsäpolitiikkafoorumin
loppuseminaari

19.3.2019

Lauri Saaristo

Tapio Oy

A photograph of a forest floor covered in a dense carpet of moss and small plants in various shades of green, yellow, and red. Tall, slender tree trunks rise vertically from the ground, creating a rhythmic pattern in the background. The lighting is soft, filtering through the canopy above.

Metsälajien uhanalaisuus- arvioinnin tuloksia

Todelliset luokkamuutokset metsälajeilla

- Ensisijaisesti metsissä elävien lajien uhanalaisuudessa on tapahtunut sekä myönteistä että kielteistä kehitystä. Myönteistä kehitystä on tapahtunut 32 lajilla ja kielteistä 34 lajilla.
- KMS 2025 tavoite myönteistä kehitystä on kaksi kertaa useammalla lajilla kuin kielteistä kehitystä ei vaikuta olevan toteutumassa.

2010

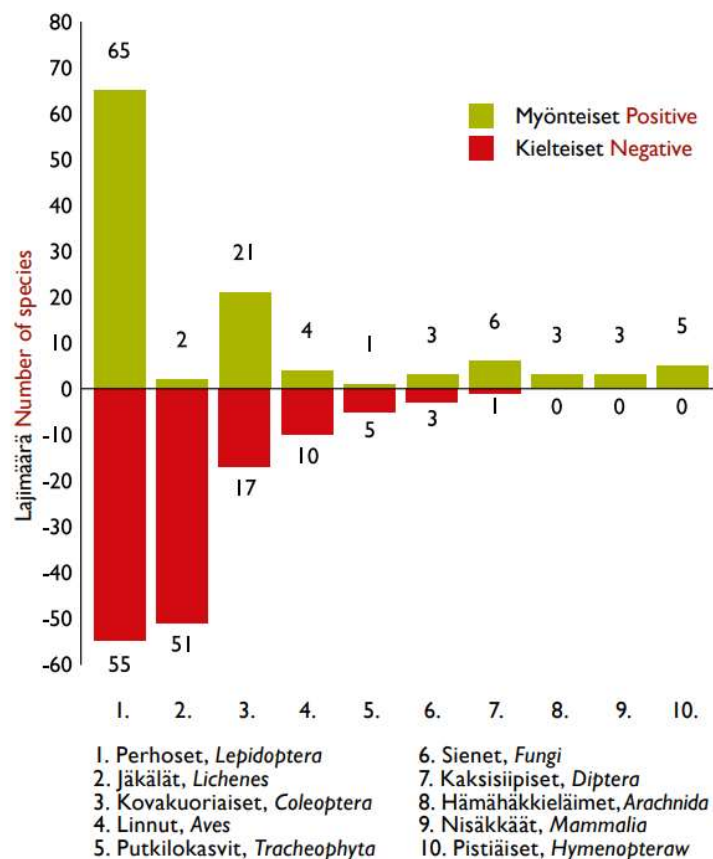
Myönteinen kehitys 81 lajilla

Kielteinen kehitys 108 lajilla

2019

Myönteinen kehitys 113 lajilla

Kielteinen kehitys 142 lajilla

Kuva 48. Ensisijaisesti metsissä elävien myönteiseen ja kielteiseen suuntaan kehittyneiden lajien määrä eliöryhmittäin aitoihin luokkamuutoksiin perustuen.

Jäkälissä ei juuri positiivista kehitystä. ”Taantuneista lähes puolet lehtipuiden jäkälä, joista useimmat kasvavat vanhoilla elävillä puilla...Lehtipuiden uudistuminen on ollut riittämätöntä (hakkuut, ilmansaasteet, hirvieläinkanta)...Erittymisen selvää tämä on vanhoissa metsissä...”

Kovakuoriaisissa enemmän myönteisiä muutoksia, erityisesti NT→LC ja VU→NT muutoksia, myös lahoppulajeiksi ja vanhan kangasmetsän lajeiksi katsotuilla (esim. idänrätäli).

Monia positiivisen luokkamuutoksen kokeneita, levinneisyydeltään lounaisia (perhos)lajeja on auttanut ilmaston lämpeneminen.

”Metsätaloudessa on kehitetty ohjeistusta ja toimintatapoja uhanalaisten lajien ja niiden vaatimien rakennepiirteiden huomioon ottamiseksi erilaisissa metsäelinympäristöissä. Näiden toimenpiteiden myötävaikutuksella noin 30 aiemmin uhanalaista metsälajia pystyttiin nyt arvioimaan joko silmälläpidettäväksi tai elinvoimaiseksi.”

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Johtopäätelmiä uhanalaisarvioinnin tuloksista ensisijaisten metsälajien osalta

- Uuden arvioinnin perusteella kokonaistilanne vaikuttaa metsälajiston osalta säilyneen suhteellisen vakaana edelliseen arviointiin verrattuna. Uhanalaistumiskehitystä ei kuitenkaan ole saatu pysähtymään.
- Talousmetsien luonnonhoito tuottaa positiivisia luokkamuutoksia ja poistaa lajeja listalta. Lisäksi se ehkäisee punaisen listan kasvua.
 - ”Ilman metsätalouden jo toteuttamia monimuotoisuustoimia uhanalaisuus olisi todennäköisesti lisääntynyt enemmän”
- Elinympäristöistä huomio kiinnittyy lehtoihin ja lajiryhmistä metsälintuihin sekä jäkäliin

A photograph of a forest floor covered in a dense carpet of moss and small plants in various shades of green, yellow, and red. Tall, slender tree trunks rise vertically from the ground, creating a sense of depth and height. The lighting is soft, filtering through the canopy above.

Talousmetsien monimuotoisuuden edistämisen hankkeita

Uutta tietoa ja ohjeistusta

- Haukanpesäpuiden tuottaminen talousmetsiin
 - METSO petolintuhanke
- Riistametsänhoitoon täydentäviä ohjeita
 - Digiriistametsä-hanke
- Puronvarsien luonnonhoidollinen käsittely
 - Lisää vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta suojavaöhykkeisiin -hanke
- Metsähoitosuositus Luonnonhoidon työoppaan sisältöjen tarkistus ja päivittäminen
 - Metsänhoitosuositus-projekti
- Metsähallitus metsätalouden uusi ympäristöopas

Paikkatiedon edistysaskeleita

- Petolintujen pesäpuut Metsään.fi-palvelun kautta metsänomistajien ja toimijoiden tietoon
 - METSO-petolintuhanke
- Riistakohteet näkyvät Metsään.fi-palvelussa
 - Digiriiistametsä-hanke
- Ekologinen päätösanalyysi (Zonation) tukee METSO-suojelun kohdentamista
 - MetZo II –hanke
- Luonnonhoidon kohdentamista tukevien paikkatietoaineistojen käytön opastus ja aineistot helposti saatavilla
 - Monimetsä-hanke

Paikkatiedon edistysaskeleita

- Lajiesiintymätiedon avulla lisätään sellaisten metsän- ja luonnonhoitoratkaisujen käyttöä, joilla turvataan uhanalaisten lajien esiintymiä ja populaatioita
 - Lajiturva-hanke
- Tulvametsät ja metsäluhdet kartalle
 - Potut-hanke

Uusia monimuotoisuutta edistäviä toimintamalleja

- Luonnonhoidon keinojen käytön edistäminen metsänomistajien tavoitteita kuuntelemalla
 - Monimetsä-hanke
- Luonnonhoidon laadunseurannan uudistaminen
 - Luontolaatu-hanke
- Kulotus-luonnonhoitohanketoimintaan toimintamalli, kulotustuen parantaminen
 - Tuli takaisin metsiin-hanke
- Tulen avulla talousmetsästä METSO-kelpoinen kohde
 - Tuli takaisin metsiin-hanke

Uusia monimuotoisuutta edistäviä toimintamalleja

- Pienialaisten suojeltujen lehtoalueiden ja niitä ympäröivien laajempien talousmetsien luonnonhoito
 - Lehtometsien havinaa Pirkanmaalla –hanke
- Elinympäristöjen ennallistamisen ja hoidon edistäminen valtion talousmetsissä
 - Metsähallitus metsätalouden hanke
- Uusia toimintamalleja liito-oravan esiintymätiedon huomioon ottamiseksi metsätaloudessa
 - Liito-orava LIFE+ -hanke
- Lahottajasienten siirtoistutus
- Tekopökkelöt harvennushakkuissa ja sähkölinjojen vierimetsissä

Viestintää ja koulutusta

- Metsäteollisuus haluaa lisää lahoppuuta talousmetsiin
 - MTry:n lahoppuuhanke
- Metsäalan luonnonhoitokortti-kokeen osaamisvaatimukset päivitetty, oppimateriaalit uudistetaan
 - Tapion ja metsäkeskuksen hanke
- Talousmetsien luonnonhoidon koulutuskiertue 2018
 - Monimetsä-hanke
- Jatkuvan kasvatuksen koulutuskiertue 2019
 - Metsänhoitosuosituksien hanke

Metsäkeskus kehittää luonnonhoitoa 2019

- METSO-asiakkaat ovat yhtenä kohderyhmänä vuoden asiakastyön kohdentamisessa ja seurannassa
- Ympäristötukivarojen jaossa uutena jakoperusteena maakunnan hakkuuintensiteetti
- METSO- markkinointiin tuotettu uusia työkaluja paikkatietoon ja asiakaslouhinnan tuottamille asiakkaille (alustava korvauslaskelma)
- METSO-selvityksen vireille pano Metsään.fi palveluun, kevät 2019
- Metsävarakuvioille on päivitetty ”Mahdollisesti METSO-ohjelmaan soveltuva kohde” –tieto, kuvioita yhteensä 124 602 kpl ja 266 231 ha
- METSO-viestintäkampanja (YM), eteläinen Suomi
- Henkilöresursseihin lisäys 3,5 HTV

Millä aiheella hankepakettia voisi vielä täydentää?

Lehtoluonnon ja lehtipuiden hyväksi tehtävät toimet ovat merkittäviä sekä uhanalaisten luontotyyppien että lajien tilanteen parantamisessa.

- Paikkatiedon kehittäminen ja analysointi
- Lehtoelinympäristöjen priorisointi: suojelu, luonnonhoito, puuntuotanto

➔ **Valtakunnallinen lehtoihin ja lehtipuihin keskittyvä hanke**

Kiitos!